Untitled Document

Angie Kleijn

Min mense besef dat hulle in die hoewegebied ten ooste van Pretoria en rondom Bronkhorstspruit en C

In 1914, knap 12 jaar ná bittere sterftes in konsentrasiekampe, interneringskampe en op die slagve

Die gebeurtenisse by Albert-silwermyn was vir die rebelle 'n wrede openbaring van die regering se

Generaal CH Muller, portret geneem in 1927, uit 'Oorlogsherinneringe van Generaal Chris H Mulle

Albert

Albert-silwermyn was op die plaas Roodepoortjie 250 JR, noord van Bronkhorstspruit. Die plaas h

Die Hongaar Alois Hugo Nellmapius het in 1885 silwer erts op die plaas ontdek. Hy het die plaas d

In Oktober 1881 het hy saam met die maatskappy Lewis and Marks, bestaande uit sy vriende Sam

Harm Oost, wat ‘Wie is die skuldiges?’ geskryf het

Sammy Marks het in Desember 1883 die plaas Zwartkoppies langs Hatherley gekoop. Sammy en

Ná Nellmapius die silwer in 1885 ontdek het is daar ‘n gaping van ‘n jaar voor die Albert (Silwer) M

Die Albert-myn is in 1886 as maatskappy gestig, maar Nellmapius het eers in 1889 direkteur gewo

Die myn is van 1886 tot 1893 bedryf. Dit is nie bekend of die myn ooit ‘n wins vir aandeelhouers gema

Die myn is glo ná die Engelse Oorlog deur ‘n groep prospekteerders bewerk tot 1910, vier jaar voo

Dominee Herman CM Fourie

Boek

Danksy Harm Oost se boek weet ons dat die rebelle se pad na Albert-silwermyn met ‘n vergaderin

Die ooggetuieverslae wat Harm in die rebellie versamel het, is in 1957 in sy outobiografiese boek,

Harm begin die verhaal op ‘n Sondagnamiddag in die pastorie van ds Herman CM Fourie, predikan

Generaal CH Muller op kommando uit ‘Oorlogsherinneringe van Generaal Chris H Muller’

In sy hand het hy ‘n uitnodiging van generaal Chris Muller wat op Witfontein, ‘n uur te perd suidwes

Herman Fourie was as kind ‘n leerling aan die Staatsgimnasium in Pretoria. Hy het teologie in Holl

Herman het die oorlog oorleef, maar sy pa en een broer het gesneuwel. Daarna is hy terug na Hol

Op dié Sondagmiddag is hy in sy rybroek saam met die Pretoriase seun Witfontein toe, waar hy ge

’n Aantal gevange 1914 rebelle in ’n Booysens kamptronk
Foto: FAK

Generaal

Christiaan Hendrik Muller, gebore in 1865, was 20 jaar ouer as Herman en was ‘n Boeregeneraal

In die onrus van 1914 was daar ‘n groot aantal protesvergaderings oos van Pretoria. Die eerste nag na

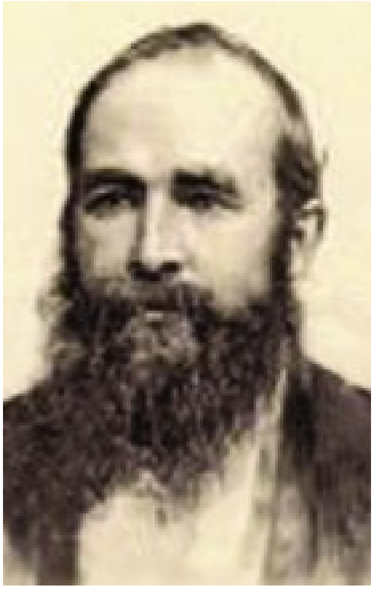

JMA Wolmarans

Eers op Witfontein het hy mense gekry wat sy oortuigings gedeel het. Toe Herman daar aankom het hu

Die voorsitter van die vergadering op 26 Oktober was Piet Viljoen, veldkornet van die Verdediging-

Chris wou geen militêre stappe neem voor generaal Christiaan Beyers hom nie ingelig het oor die

Die ou Albert-silwermyn se nommer twee skag
Foto: Mindat

Wolmarans

Koos Wolmarans is op 27 Oktober as kommandant gekies, met die opdrag om manskappe noord

Chris het geweier en is ten weste verby Bronkhorstspruit om by Balmoral noordwaarts te swaai, w

Op pad weg van Kleinfontein, het ds Herman Fourie 30 mans van die Rhenosterkop-omgewing, w

Herman het aan dié regeringstroepe verduidelik dat dit sy plig as patriot was om hom te verset, m

Chris Muller op sy perd uit ‘Oorlogsherinneringe van Generaal Chris H Muller’

Krygsraad

Op Woensdag 4 November is krygsraad by die Klapperkoppie gehou en die twee rapportgangers

Die verhaal van Christiaan Frederik Beyers se vervolging deur regeringstroepe, wat hy knap tevor

Die rapportgangers het ’n brief gebring van generaal JJ Pienaar, waarin hy kortliks verslag doen va

Oud-generaal CE Fourie van Middelburg het ook saam met die rebelle in ons omgewing geveg

Chris en sy kommando het die nag by die Albert-silwermyn oorgeslaap. Onder die aanwesiges wa

Chris en 150 perderuiters het in daardie rigting gery, maar die voetgangers en karryers is in ’n oos

Soos generaal Beyers, wou Chris nie op mede-Afrikaners skiet nie. Herman het glad nie saamges

Tog was almal daarvan oortuig dat geen bloedvergieting sou plaasvind nie.

Rebelliegevangenes in 1915 in die Fort, Johannesburg
Bron: GD Scholtz

Vyande
Die Natal Carabiniers was ou vyande uit die Engelse Oorlog. Tóé het Rooi Danie Opperman teer
Chris en sy perderuiters het te wete gekom dat Rooi Danie met regeringsmagte oorkant die sprui

“Ek sien dat u met ’n gewapende mag teen ons optrek. Hulle moenie dat ons mekaar skiet nie. Laat daa

In antwoord het daar ‘n brief gekom van kol Harry Mentz, wat militêr en as politikus in Soutpansber

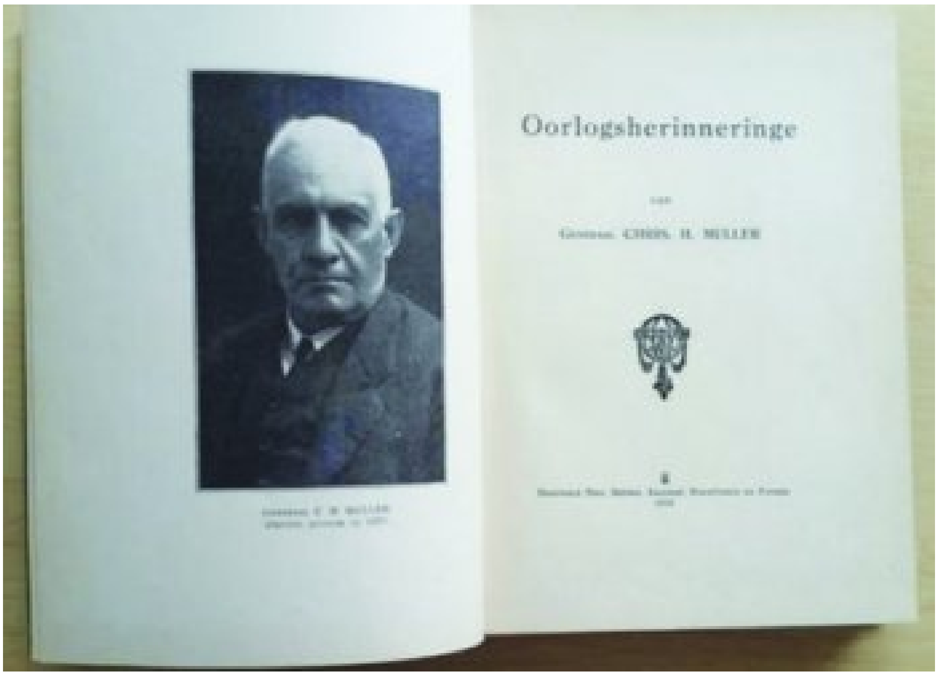

‘Oorlogsherinneringe van Generaal Chris H Muller’

Verraad

Intussen het kol Mentz klaar opdrag gegee dat sy troepe vir Chris en sy 150 man omsingel. By die

Minder as die helfte van die mense het ongedeerd gebly. Herman is in die knie geskiet en gevang

Albert-silwermyn
Foto: Mindat

Die regering wou hom eers vir moord aankla, maar hy is vir hoogverraad veroordeel en was vir ma

In die nag van 6 November het Chris en die oorblywende 70 mans in ’n kom met ’n pannetjie wate

Koos Wolmarans, T Kloppers en L Botha is doodgeskiet. Chris saam met Mike Henn, Andries de B

Generaal Christiaan de Wet, regs, en generaal Wessel Wessels, tweede van links, in die tronk saam met ander rebelle

Bron: DJ Langner / AWG Raath (eds.): Die Afrikanerrebellie 1914-1915

Oorgee

’n Proklamasie is uitgevaardig wat protesterende burgers tot 21 November die geleentheid sou verle

Dié manskappe het tot 27 gegroei en het aangesluit by Jopie Fourie, onder wie se leiding hulle aa

Jopie Fourie het op 20 Desember voor ’n vuurpeloton gesterf nadat hy, as kommandant van ’n reb

Generaal De Wet is op 1 Desember gevange geneem, aan hoogverraad skuldig bevind en tot ses ja
8 Desember verdrink toe sy kommando teen die Vaalrivier in vloed naby Makwassie vasgekeer is.

Die rooi teken dui Albert Silwermyn se ligging aan